

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/37356 GK 61

GÜNLÜDÜR

Sayı : 64272063-610- 44 870

19 Ocak 2021

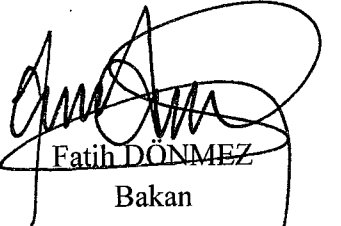
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/37356)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 09.12.2020 tarihli ve 43452547-120.07-E.750369 sayılı yazınız.

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'in tarafıma tevcih ettiği 7/37356 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Fatih DÖNMEZ
Bakan

Ek: 7/37356 Esas Numaralı Önerge Cevabı (3 sayfa)

Belge Doğrulama Kodu : IAKYHWQK

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/enerji-ebys>

Nasuh Akar Mah. Türkocağı Cad. No:2 06520 Çankaya-ANKARA
03122126420
03122225760

Bilgi için: Zeynep ARSLAN
ETK Uzmanı
Telefon No: (312) 212 64 20-
7711

**NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ
GÜRER'İN YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27/4

ESAS NO
7/37356

Sorular:

- Soru önergeme verdiğiniz yanıtlarda, “ormanlık alanlarda madencilik ruhsatı verilmediğini” söylüyorsunuz. Oysa 2019 yılı Ağustos ayında Kaz Dağları’nda Kanadalı şirketin 347 bin ağacı kestiği görüntüler Türk halkının belleğinde çok taze.
- Şayet açıkladığınız gibi “ormanlık alanlarda madencilik ruhsatı verilmiyor” ise Türkiye kamuoyu Kaz Dağları’nda ne olduğunu merak etmektedir? Bu milletin gözü önünde kesilen yüz binlerce ağacı nasıl adlandırmamız gerekiyor?
- Bildiğiniz gibi halen Kayseri İli Develi İlçesi Öksüt Beldesinde, altın madeni işleten Kanadalı şirket, bugün Karadeniz’in en nadide, bakmaya bile kıyamayacağınız ormanlarında altın madenciliği yapmak için ruhsat almış durumdadır. Halen bölgede sondaj çalışmaları yapan ve ormanlık alanda ağaç kesimine başlayan ve yakın gelecekte Kaz Dağları’nda yaşanması muhtemel görüntülere gebe olan bu bölgede yürütülen çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Yine bir Şirket, Çanakkale İli, Lapseki ilçesinde bölgenin ormanlarla kaplı ve su kaynaklarının koruma altında olduğu bölgesine altın madeni açtı. Bu bölgede kesilen binlerce ağacı nasıl yorumluyorsunuz? Aynı şirketin İvrindi’de Madra Dağı’nın zirvelerinde açtığı altın madeni de yine bölgedeki orman alanlarını tahrip ve tehdit ederken bu şirkete çalışma ruhsatları nasıl verilmiştir?
- Bugün Uşak’ın dörtte biri kadar bir alanı yok eden Kanadalı Şirket son aylarda Samsun’da Kavak ve Havza ilçeleri arasında kalan ormanlarla kaplı Şahin Dağları’nda bakanlığınızdan aldığı izinle daha sondaj çalışmaları sırasında binlerce ağacı kesmiş ve kesmeye devam etmektedir. Şirketin Şahin Dağları’nda işletmeye başlaması durumunda bütün bölgenin can damarı olan Şahin Dağları’nda büyük bir ağaç ve orman katliamı yaşanacağı endişesi bölge insanında hakimdir. Bu çalışmalardan haberdar mısınız?
- Tokat ve Amasya illerimizin can damarı olan Sakarat ve Boğalı yaylalarında 20 bin dönümlük arazide altın madenciliği için bir şirket çalışma yaptığını açıklamıştır? Erbaa ilçemizin su kaynaklarının yüzde 60’ının karşılandığı ve yüzlerce köyü besleyen bu ormanlarla kaplı dağların ve yaylaların binlerce ton ağır kimyasalın kullanıldığı altın madenciliğine açılması ve kesilmesi planlanan binlerce ağaçtan haberiniz var mıdır?
- Ordu İli Fatsa ilçesinde Yukarı Bahçeler Köyü’nde açılan altın madeni öncesinde, bölgedeki on binlerce kestane ağacının, bal üreticilerinin tepkilerine rağmen kesilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Aynı maden şirketinin şimdi çalışma alanına genişletmek için yine çevredeki kestane ormanlarını kesmek istemesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Öğretim Üyesi Profesör Doğanay Tolunay’ın hazırladığı “Dünyada ve Türkiye’de Ormansızlaşma” adlı raporda, madencilik yapıyoruz diye ormanların nasıl talan edildiği rakamlarla ortaya konuyor. Bakanlık verilerine göre son 15 yılda madenlere açılan orman alanı, 124 bin hektardan fazla. Yani 1 milyon 240 bin dönüm orman arazisi madenlere açılmış durumda. Özellikle son yıllarda büyük sıçrama dikkat çekiyor. Rakamlar AK Parti iktidarları döneminde orman tahsislerinin yüzde 170 ve yüzde 200 artış gösterdiğini ortaya koyuyor. Sadece Ağustos 2020’de çoğu orman arazisi olan 9 milyon dönümlük bir alan madenlere tahsis edildi. 2018 yılının Temmuz ayında 616, 2019 yılının Nisan ayında ise 417 sahanın madenlere açıldığını da dikkate alırsak, son üç yılda çoğu orman arazisi olmak üzere yaklaşık 15 milyon dönümlük alan madenlere terkedildi. Bu durumda ormanlık alanların madencilğe tahsis edilmediği şeklindeki açıklamanızı nasıl yorumlamamız gerekiyor?
- Son 15 yılda yapılan 25 yasal değişiklikle Türkiye ormanlarıyla, tarımsal alanlarıyla, tarihsel ve kültürel alanlarıyla, köyleriyle, meralıyla, kıyılarıyla, turizm alanlarıyla bir hafriyat ülkesine dönüştürülmüş durumda. Özel çevre koruma bölgeleri, milli parklar, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, muhafaza ormanları, kıyı kanunu ile korunan bölgeler, birinci derece askeri yasak bölgeler, birinci derece SİT alanları dahil aklınıza gelebilecek her yer madenciliğin hizmetine sunulmuş durumda. Dünya küresel ısınma ve salgın hastalıklarla sarsılırken; dünyada bugün en değerli şey temiz

topraklar, temiz sular ve solunabilecek bir hava haline gelmişken, Türkiye'nin göz göre göre uçuruma sürüklenmesine nasıl göz yumulmaktadır?

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 5'inci maddesinde devletin temel amaç ve görevleri arasında, "İnsanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" olarak belirtilir. 17'inci maddesinde, "Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir" denilmiştir. Yine Anayasa'nın 44 ve 45'inci maddelerinde, "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek amacıyla gerekli tedbirleri alır" denilmektedir. Anayasamızın 56'ıncı maddesi ise çok açıktır: "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Anayasa'nın 169'uncu maddesi ise, "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez" vurgusu vardır. Anayasa'nın tüm bu maddeleri açık ve bağlayıcıyken adına altın madeni denilen ve açıkça insanlarımızın yaşam hakkını "tehdit eden" böyle kimyasal fabrikaların Türkiye'nin en stratejik ormanları, tarım alanları ve su havzalarının dibine veya ortasına kurulmasını nasıl açıklıyorsunuz?
- Türkiye'de bugün hangi illerimizde, faaliyet halinde kaç altın madeni bulunmaktadır? Bu madenlerin her birinin ortaklık yapıları nasıldır? Hangi şirketler veya kişiler bu madenlerin ortağıdır? Yıllık dore altın üretimleri ne kadardır? Devletin bu üretimden elde ettiği "devlet hakkı" adı altında aldığı vergi ne kadardır? Devletin, "devlet hakkı" dışında bu madenlerden hangi kalemler altında, ne kadar gelir elde etmektedir? Bu madenlerde bugün itibarıyla istihdam edilen vatandaş sayımız ne kadardır?
- Bu madenlerin her birinde kullanılan siyanür, sülfürik asit, silika, nitrik asit gibi tehlikeli kimyasalların kullanım oranları nasıldır? Yani bildiğimiz 19 mevcut altın madeninin her birinde günlük, aylık ve yıllık kimyasal kullanımları ne kadardır? Lütfen kalem kalem bildirir misiniz?
- Siyanür madenciliğinde siyanür cevherin tesislerde işlenmesi sırasında ayrıştırma aşamasında kullanıldığı söylenmektedir. Ancak çok iyi bilinmektedir ki, bazı zorlu maden yataklarında cevherin yeryüzüne çıkarılamaması durumunda yerinde siyanür liçi uygulaması da olabilmektedir. Bu noktada Türkiye'de yerinde siyanür liçi uygulanan maden alanı var mıdır? Varsa ne oranlarda ve hangi noktada bu yapılmaktadır?
- Türkiye'nin altın-gümüş madeni rezerv durumu nedir? Mevcut 19 altın madenin yanı sıra açılmayı bekleyen kaç tane daha altın-gümüş madeni projesi vardır? Bu projelerin bölgelere göre dağılımı nasıldır?
- Altın madeni işlenen bölgelerde bugüne kadar kesilen ağaç sayısı ne kadardır? Ne kadar daha kesilmesi planlanmaktadır?
- Altın madenciliği yapıldığı belirtilen tesislerin çevresinde devletin resmi kurumları ve elemanları tarafından hangi sıklıkla su, toprak ve hava analizleri yapılmaktadır? Bu incelemelerinizi hangi elemanlarınızla yapmakta ve hangi laboratuvarlarda analizlerini yapmaktasınız? Bu incelemelerinizde kurallara uymadığı için ceza alan şirket var mıdır?

Cevaplar:

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 7'nci maddesi kapsamında madencilik faaliyeti yapılacak sahaların izne tabi alanda yer almaları halinde, mevzuata göre ilgili kurumlardan gerekli tüm izinlerin alınması zorunludur. İzin alınmadan faaliyette bulunulduğu tespit edilen maden sahalarında ruhsat sahiplerine mevzuat çerçevesinde idari yaptırım uygulanarak faaliyetler durdurulmakta aynı zamanda ilgili kurumlara da kendi mevzuatları açısından değerlendirilmesi için gerekli yazılar yazılmaktadır.

Söz konusu orman arazilerine ilişkin izinler Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilmekte olup, bu hususta ilgili Bakanlıktan bilgi alınmalıdır.

Samsun, Tokat ve Amasya illerindeki bahse konu sahalarda maden arama faaliyetleri yürütülmekte olup, henüz herhangi bir işletilebilir rezerv olup olmadığı tespit edilmemiştir. Arama faaliyetleri sonucunda

**NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ
GÜRER'İN YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27/4

ESAS NO
7/37356

sahalar için işletme ruhsatı ve işletme izni talebinde bulunulması halinde 3213 sayılı Maden Kanunu ve ilgili mevzuatlar çerçevesinde gerekli değerlendirmeler yapılacaktır.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12'nci maddesine istinaden ilgili Bakanlıklar ile imzalanan "Veri Paylaşım Protokolü" çerçevesinde sahaların ihaleye açılması aşamasında; ihaleye açılacak sahaların ilgili kurumun veri tabanında; mera, orman, tarım, doğal veya arkeolojik sit alanları veya su havzalarına isabet edip etmediğinin kontrolü yapılmakta ve bu alanlara isabet eden sahalar gerekli izinler alınmadan ruhsatlandırılmamakta veya ihaleye çıkarılmamaktadır.

3213 sayılı Maden Kanunu ve ilgili mevzuatlar kapsamında maden sahalarının ruhsatlandırılmasıyla yeraltı kaynaklarının ülke ekonomisine kazandırılması, katma değeri yüksek uç ürünlere dönüştürülmesi ve istihdamın artırılması amaçlanmaktadır.

Madencilik faaliyetlerinin çevreye duyarlı yöntemlerle yapılabilmesini ve çevrenin korunmasını sağlamak amacıyla 3213 sayılı Maden Kanunu'nda düzenlemeler yapılmış olup, işletme izni düzenlenen ruhsat sahalarındaki faaliyetlerin işletme projelerine uygunluğu MAPEG tarafından düzenli olarak denetlenmektedir. MAPEG tarafından yapılan denetimlerle birlikte, ilgili bakanlıkların mevzuatı gereği yapacakları inceleme ve denetimlerde Kanuna uygun çalışmadığının tespiti halinde, mevzuat çerçevesinde yapılacak işlemler MAPEG'e bildirilir. Çevre ve insan sağlığına zarar verdiği tespit edilen madencilik faaliyetleri gerekli önlemler alınuncaya kadar durdurulur. Bu ihlalleri tespit eden kamu kurum ve kuruluşu, durumu diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına bildirir. Maden Kanunu'nun 7'nci maddesine yönelik ihlallerin ilk tespit tarihinden itibaren, ilk tespit dahil üç yıl içerisinde üç kez yapıldığının tespiti halinde ruhsatlar iptal edilir.

Ülkemizde toplam 133 adet altın içeren maden ruhsatı bulunmaktadır. 2019 yılında;

- 24 ruhsattan 39 ton altın üretimi yapılmış,
- Altın ruhsatlarından 36,257,570.60 TL, altın içeren kompleks madenlerden ise 262,355,247.61 TL Devlet Hakkı tahakkuk ettirilmiştir,
- Altın içeren kompleks madenlerde çalışmak üzere toplam 9.489 personel istihdam edilmiştir.

Ülkemizde üretilen altınların yaklaşık %30'u devlete doğrudan ve dolaylı vergi olarak ödenmektedir. Ayrıca, üretilen altınlar ülkemizdeki rafinerilerde %99,5 oranında saflaştırılmakta ve Merkez Bankası'na öncelik tanınarak Borsa İstanbul'da satışa çıkarılmaktadır. Merkez Bankası'nın alıcı olmaması durumunda aracı kurumlar tarafından piyasaya sunulmakta olup, üretilen altınların tamamı Türkiye'de satılmakta, yurt dışına satışı yapılmamaktadır.

Altın dahil tüm madenlerin aranması ve çıkarılması süreçlerinin hiçbirinde "siyanür ya da türevleri" bir madde kullanılmamaktadır. Altın madeni işletmelerinde hangi yöntemlerin kullanıldığı konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığından bilgi alınmalıdır.

Aktif işletme açısından; altın için 9, altın+gümüş için 12, altın ve/veya gümüş içeren kompleks maden için 13 maden işletme projesi bulunmaktadır.

Önergeye konu diğer çevresel ve orman özelindeki hususlarda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığından bilgi alınmalıdır.